

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่รวดเร็วในยุคปัจจุบันหรือที่เรียกว่า ยุคไร้พรมแดนไม่ว่าจะอยู่ไกลแค่ไหนก็สามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี ที่ทันสมัยหลากหลาย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของไทย จำเป็นต้อง เตรียมบุคลากรให้พร้อม เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและให้ดำรงอยู่ในสังคมไทย ในอนาคตได้อย่างสันติสุข การพัฒนาจึงมุ่งจะพัฒนาคนหรือคุณภาพของคนให้เป็นที่ สำคัญในการพัฒนาประเทศตามที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 13 ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีแผนการบริหาร ราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาการบริหารราชการของคณะรัฐมนตรี โดยจัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559 (สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 1) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่ง ส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมโลกได้อย่างสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552, หน้า 1)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการในการใช้ศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่ง หรือใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้หน้าที่สามารถโน้มน้าวใจ ให้บุคคลอื่นได้แสดงพฤติกรรมออกมาตามที่ตนเองต้องการ โดยผ่านกระบวนการติดต่อ สื่อสารเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ได้อย่าง เหมาะสม (ปรัชญา ชุ่มนาเสียว, 2548, หน้า 3) ความสามารถของบุคคลในการเปลี่ยนแปลง การใช้กระบวนการวิธีการคุณลักษณะส่วนตัวที่บุคคลในฐานะผู้นำองค์การใช้ในการจูงใจ มีอิทธิพลต่อผู้อื่นให้ร่วมมือทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การและการเปลี่ยนแปลง

องค์การไปสู่ระดับที่ดีขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 5) นอกจากนี้ การมีวาทศิลป์กับบุคคลอื่นแล้ว สิ่งที่เป็นสิ่งที่จะต้องทราบอีกอย่างคือบทบาทของผู้บริหาร ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ส่งเสริมให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องมี ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ 1) ผู้มีความคิดริเริ่ม 2) เป็นผู้ปรับปรุงงาน 3) เป็นผู้ให้การ ยอมรับ 4) เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ 5) เป็นนักพูดที่ชำนาญงานวิชาการ 6) เป็นผู้ ประสานงาน 7) เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี (Daniel E. Griffiths, 1956, อ้างถึงใน ฉัตรชัย ไชยมงต์, 2552, หน้า 25-26)

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนกระทรวงศึกษาธิการยังเล็งเห็น ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จึงมีการกำหนดขอบข่ายงานวิชาการ ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ให้ขอบข่ายงานวิชาการ มี 17 งาน ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนา หลักสูตรในสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา 8) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2-3)

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้เรียน คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการประเมินระดับชาติในวิชาหลักหรือความสามารถสำคัญตามจุดหมาย และคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร โดยประเมินทุกปีผลการประเมินที่ได้นอกจากจะเป็น ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของประเทศในภาพรวมแล้ว ยังใช้เป็นข้อมูลประกอบการ

ตัดสินใจในการกำหนดนโยบายระดับชาติ และใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับภูมิภาค เขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 1-2)

จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนยังประสบปัญหาอยู่มาก ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอนารนิง 2) อำเภออากาศอำนวย 3) อำเภอบ้านม่วง และ 4) อำเภอดำรงวิทยานิคม ในปีที่ผ่านมา สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 (NT_2554) ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 53.02 สัมประสิทธิ์การกระจายร้อยละ 29.16 เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 58.90, 55.20, และ 44.96 ตามลำดับ ซึ่งทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้แม้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลการประเมินระดับประเทศ แต่ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 5) และต่ำกว่าผลการประเมินปีการศึกษา 2553 ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนสูงกว่าปีการศึกษา 2553 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2554, บทคัดย่อ) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 (O-NET_2555) ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 48.72 คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 45.16 วิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 40.08 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ย 49.25 ภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 42.95 สุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 53.94 ศิลปะ มีคะแนนเฉลี่ย 50.00 และการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีคะแนนเฉลี่ย 49.61 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2554, บทคัดย่อ)

จากผลดังกล่าว สะท้อนถึงวิกฤติคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการ ที่สอดคล้องกับผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 (NT_2554) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 (O-NET_2555) ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในด้านคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรของนักเรียน ซึ่งผลส่วนใหญ่มีคะแนนทุกรายวิชาต่ำกว่า

ร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มอยู่ ซึ่งถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์ ควรได้รับการแก้ไข และเป็นที่ยอมรับกันดีว่าผลคะแนน O-NET นั้น มีผลต่อระบบการประกันคุณภาพภายใน และมีผลต่อการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) ซึ่งที่ผ่านมายังมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ไม่ผ่านการรับรองจาก สมศ. และต้องรอผลคะแนน O-NET ของปีที่จะถึงเพื่อรับรองการประเมินให้ ปัจจัยหนึ่งในการบริหารงานในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่นับเป็นการบริหารงานหลักของโรงเรียน เพราะการบริหารงานวิชาการ คือความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุนและส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียน เป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครูและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กำกับติดตามนิเทศครู ส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร จึงจะทำให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศด้านวิชาการ (ไชยา กรมแสง, 2553, หน้า 30) ซึ่งผู้บริหารยุคใหม่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม เป็นผู้รู้จักปรับปรุงงาน เป็นผู้ให้การยอมรับ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ เป็นนักพูดที่ชำนาญ เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี

จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหารงานวิชาการมีความรับผิดชอบโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน ต้องเพิ่มความตระหนักกับปัญหาดังกล่าวและต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อให้คุณภาพการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ผู้บริหารควรได้เรียนรู้และเข้าใจงานเหล่านี้ เพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือการพัฒนาผู้เรียน เป็นผู้รับผิดชอบในฐานะเป็นปัจจัยที่สำคัญสามารถส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
7. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร
8. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ได้หรือไม่ อย่างไร
9. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 มีอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน
5. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
6. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3
8. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3
9. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แตกต่างกัน
4. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แตกต่างกัน
5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
6. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
7. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันทางบวก
8. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 นำไปประกอบการพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของตนเอง ให้สามารถส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลการจัดอบรม พัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อให้ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดได้

3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เท่านั้น

2. การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามแนวคิดพฤติกรรมการณ์เป็นผู้นำของ Daniel E. Griffiths (1956 อ้างถึงในนิรันดร์ โสภาคะยัง, 2549, หน้า 7-8) 7 ด้าน โดยประยุกต์ใช้กับงานวิชาการในโรงเรียน คือ

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ 7 ด้าน คือ

2.1.1 เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม (The School Administrator as an Initiator)

2.1.2 เป็นผู้รู้จักปรับปรุงงาน (The School Administrator as an Improver)

- 2.1.3 เป็นผู้ให้การยอมรับ (The School Administrator as a Recognizer)
- 2.1.4 เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (The School Administrator as a Helper)
- 2.1.5 เป็นนักพูดที่ชำนาญ (The School Administrator as an Effective Speaker)
- 2.1.6 เป็นผู้ประสานงาน (The School Administrator as a Coordinator)
- 2.1.7 เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี (The School Administrator as a Social Man)
- 2.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ได้ใช้ขอบข่ายงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550 หน้า 29-30) แบ่งออกเป็น 17 ด้าน ดังนี้
- 2.2.1 ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2.2.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ
- 2.2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2.2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
- 2.2.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.2.6 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.2.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 2.2.8 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 2.2.9 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 2.2.10 ด้านการแนะแนว
- 2.2.11 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 2.2.12 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 2.2.13 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2.2.14 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว
องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.2.15 ด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน
วิชาการของสถานศึกษา

2.2.16 ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

2.2.17 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนนครเขต 3 ปีการศึกษา
2556 จำนวนทั้งสิ้น 2,141 คน จากโรงเรียน 182 โรง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการ
จำนวน 182 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,959 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศกนนครเขต 3, 2556)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็น
ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 122 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 199 คน
รวมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเป็นจำนวน 321 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนด ดังนี้

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

4.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

4.1.1.2 ครูผู้สอน

4.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4.1.2.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี

4.1.2.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 7 ด้าน

ประกอบด้วย

4.2.1.1 เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม

4.2.1.2 เป็นผู้รู้จักปรับปรุงงาน

4.2.1.3 เป็นผู้ให้การยอมรับ

4.4.1.4 เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

4.4.1.5 เป็นนักพูดที่ชำนาญ

4.4.1.6 เป็นผู้ประสานงาน

4.4.1.7 เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี

4.2.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน 17

ด้าน

4.2.2.1 ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

4.2.2.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ

4.2.2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4.2.2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา

4.2.2.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4.2.2.6 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน

ผลการเรียน

4.2.2.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน

สถานศึกษา

4.2.2.8 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

4.2.2.9 ด้านการนิเทศการศึกษา

4.2.2.10 ด้านการแนะแนว

มาตรฐานการศึกษา

4.2.2.11 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและ

4.2.2.12 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

4.2.2.13 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

4.2.2.14 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4.2.2.15 ด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน

ด้านวิชาการของสถานศึกษา

4.2.2.16 ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน

สถานศึกษา

4.2.2.17 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

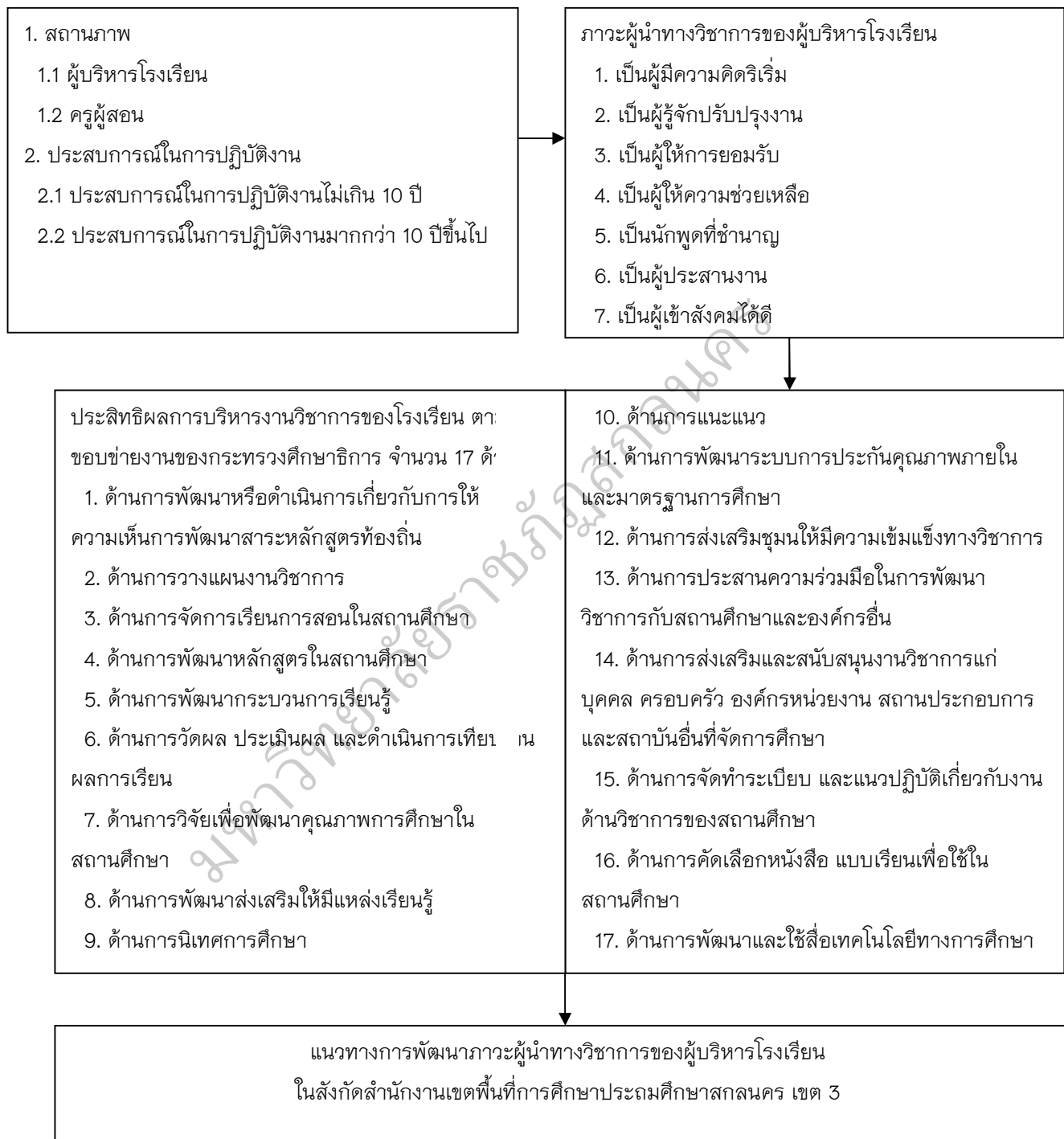
กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาที่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ จาก Daniel E. Griffiths (1956, อ้างถึงใน ฉัตรชัย ไชยมงค์, 2552, หน้า 25-26) รวม 7 ด้าน และขอขยายการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 29-30) กำหนดกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถใช้ปัญญาชี้นำ และเป็นต้นแบบที่ดีด้านการศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในที่นี้จะศึกษาอยู่ 7 ด้าน ประกอบด้วย

1.1 เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่มักแสดงออกในด้านความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นมาและมักจะมีแผนงานที่จัดระเบียบขั้นตอนไว้เป็นอย่างดี

1.2 เป็นผู้ปรับปรุงงาน หมายถึง ผู้นำที่แสดงออกให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงตนเอง เป็นผู้คอยกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน สนับสนุนส่งเสริมแสวงหาและปรับปรุงงานของตนเองที่จะต้องทำเพื่อให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจน

เป็นผู้เสนอแนวทางการทำงานแบบใหม่ๆ ให้กับเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ

1.3 เป็นผู้ให้การยอมรับ หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่มักแสดงออกถึงการเป็นผู้ให้กำลังใจยกย่องชมเชย ยอมรับในผลงานของเพื่อนร่วมงาน บริหารงานในโรงเรียนโดยครูทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมตัดสินใจให้มากที่สุด เป็นนักประชาธิปไตย เข้าใจและยอมรับบทบาทของคนอื่น เคารพความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและบุคคลอื่นๆ เสมอ

1.4 เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ หมายถึง ผู้นำที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความห่วงใยและกระตือรือร้นเอาใจใส่ คอยรับฟังปัญหาให้คำปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือทั้งเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัวของเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งยุติข้อพิพาทจะได้ทั้งคนทั้งงาน

1.5 เป็นนักพูดที่ชำนาญ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกถึงความสามารถชักจูงให้เพื่อนร่วมงานปฏิบัติร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพกล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออกในทางที่สร้างสรรค์ สุขุมรอบคอบ มีปฏิภาณไหวพริบ คิดกว้างไกล รู้ลึก รู้จริง นำเคารพศรัทธา พูดจาสุภาพนุ่มนวล เป็นผู้ฟังที่ดีและให้เกียรติกับผู้สนทนา สร้างความรักรักความศรัทธาและความเชื่อถือด้วยความจริงใจในคำพูด

1.6 เป็นผู้ประสานงาน หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงออกถึงเป็นผู้มีความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเต็มใจมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีวิสัยทัศน์มองเห็นภาพแห่งอนาคตของหน่วยงานชัดเจนสามารถเป็นตัวแทนที่ดีขององค์กรมีทั้งภูมิรัฐภูมิธรรมและภูมิฐาน

1.7 เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงออกถึงการปรับปรุงตนเองให้มีความเหมาะสมรู้จักใช้เวลาเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่ใช้เวลาเข้าสังคมมากเกินไปจนทำให้งานประจำต้องเสียหาย มีความสม่ำเสมอ อดทนและเป็นมิตรอยู่เสมอกับคนทั่วไป เพื่อแสวงหาประโยชน์หรือนำบุคคลในองค์กรต่างๆ ให้มาสนับสนุนในการพัฒนางานในโรงเรียนต่อไป

ภาวะผู้นำทางวิชาการวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ปรากฏอยู่จริงในโรงเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถในด้านความคิด ความสนใจและการมุ่งเน้นในการบริหารจัดการต่างๆ เกี่ยวกับงานวิชาการตามแนวคิดหรือขอบข่ายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ จนประสบผลสำเร็จ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จำนวน 17 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นรายวิชาและช่วงชั้น โดยปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคมตลอดจนคำนึงถึงความพร้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาตามหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริงในชุมชน

2.2 ด้านการวางแผนงานวิชาการ หมายถึง กาเตรียมงานและกำหนดแผนในการดำเนินงานวิชาการไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินงานวิชาการบรรลุจุดหมายของหลักสูตร

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติการด้านการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ และงานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการให้บริการเกี่ยวกับการสอน

2.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา หมายถึง แนวทางการจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และเจตคติที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนและครูทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีกระบวนการ จนเต็มศักยภาพจนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.6 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนทำการวัดสภาพจริงของนักเรียน ว่ามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามที่โรงเรียนกำหนด

2.7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษาข้อเท็จจริงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียน เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านและเต็มศักยภาพ

2.8 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดหา จัดทำ ปรับปรุงแหล่งที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย และสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้จนเต็มศักยภาพและมีความยั่งยืนโดยการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

2.9 ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน จากบุคคลากรภายในและจากภายนอกโรงเรียน โดยวิธีการให้คำปรึกษาหารือ การประชุม ให้คำแนะนำ การศึกษาเอกสาร การเยี่ยมห้องเรียน เป็นต้น

2.10 ด้านการแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาในทุกด้าน โดยวิธีการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ รับฟังความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายของตน

2.11 ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่ายร่วมกันวางแผน กำหนด เป้าหมาย วิธีการแนวทาง แล้วลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้ มีการบันทึกข้อมูล เพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน จุดเด่น จุดที่ต้องการพัฒนา โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการ ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2.12 ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมด้านความรู้ ประสบการณ์ที่จำเป็นในการ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขกับชุมชน

2.13 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น หมายถึง การระดมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อประโยชน์ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.14 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การจั ด โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยการสร้างเครือข่าย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันให้มากที่สุด

2.15 ด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา หมายถึง การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษาร่วมกัน ระหว่างโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรที่เกี่ยวข้องและชุมชน

2.16 ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง วิธีการหรือเกณฑ์การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

2.17 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การ จัดทำ จัดทำ ปรับปรุงสิ่งที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียน ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย และสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ได้เพิ่มเติมศักยภาพและความยั่งยืน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการ วิธีการและเทคโนโลยี เป็นต้น

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. สถานภาพ หมายถึง สถานภาพการดำรงตำแหน่งของข้าราชการครูเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูสายงายการสอนที่ปฏิบัติการสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

4. ประสบการณ์ในการในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เข้าสู่ตำแหน่ง หรือรักษาการในตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่แทนของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแบ่งประสบการณ์การปฏิบัติงานเป็น 2 ช่วง คือ

4.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี

4.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง วิธีการปฏิบัติหรือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการโดยนำตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มาร่างเป็นแนวทางในการพัฒนาแล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่สมบูรณ์ต่อไป